

Samikale'den Kerkük' E' Dost Kervanı

– Ümran ÖZLÜK · 20 Mayıs 2010

BÖLÜM 3

Çiftliğin en emektarı ve herkesin can dostu Ali dadaş kasketini çıkarıp eline aldıktan sonra:

-'Ağabeyi bu misafır epeydir seni bekliyor, bir diyeceği varmış ' .

Diye konuşurken her zaman huzur dolu kalbinin ışığı yüzüne yansımıştı. Yuvarlak çehresi, çatma kaşları ve badem gibi yeşil gözlerinin içi gülüyordu. Onu hiç öfkeli gören olmamıştı. Eşi çok hükümdar kadın olan Kıymet abla sanki onun yerine de kızıyor gibiydi.

Adil bey azıcık kendine gelince ancak çevresindeki yabancıyı fark edebildi. Adil ağa hayatında ilk defa gördüğü yabancıyı merakla süzmeye başladı. Yağmuru getirdiği sürpriz konuk orta boyda, iri kemikliydi ve bir gözü de bembeyazdı ve gözü kördü. Yüzünde kaşlarından çenesini içine alan yay gibi iki büyük derin çizgisi vardı. Yıllar onu çok yormuş olmalıydı ki kalın kaşları bile aklaşmıştı. Başındaki çok eski olduğu için ıslanan kasketinin, tereği düşmüştü. Kurutulan elbiseleri üstündeydi ve üstündeki kırmızı şal pantolonunun dizindeki yamalar sanki özel süs gibi nakış nakış işlenmişti. Gömleği kim bilir kaç gündür yolda olmasına rağmen yine bembeyazdı. Anlaşılan evin hanımı çok titiz biri olmalıydı. Ayaktaydı ve ıslanan çoraplarını çıkarmıştı. O günün şartlarına göre çıplak ayakları tırnaksız ve tertemizdi. Çorapları ve delinen kısımları süs gibi renk renk ipliklerle sabırla örülmüştü.

-'Haline ahvaline bakılırsa pek perişan bir hali olsa da yine de soylu bir havası var. Bunun ağzı dili yok mu?'derken Adil bey afallayıp duruyordu.

O dönemde sadece siyasi çalkantılar değil, birkaç kendi bilmezde eşkıya olup dağlara çıkmıştı. Bazen de çok uzaklardan grup halinde gelip, bu eşkıyaların da yardımı ile dağda ki sürüyü bölüp götürüyorlardı. Acaba bu adamda onların adına bir bahaneyle mi gelmişti? Saf saf durup milleti oyalıyordu? Bin bir soru herkesin kafasında şekilleniyordu.

Hesapta olmayan bu misafirin gelmesi çok şüphe uyandırmıştı. Çiftlikte silah adına bir şey yoktu. Çünkü 27 Mayıs inkılâbı yeni olmuştu. Silahların açıkta olanlarını toplamışlardı. Eşkıyadan ve yaban hayvanlardan tüm sürüyü ve celebi korumak için kullandıkları av tüfeklerinin çoğunu da bahçedeki güllerin arasındaki kör peteklerin içine saklamışlardı. Evin kilerinde boy boy içi sırlı mercimek, yarma, turşu, pekmez, nohut, beyaz fasulye vs gibi kışlık ürünlerin saklandığı erişkin beline kadar gelen küplerin içi mermilerle doluydu. Allahtan arama yapanlar ellerini küplere daldırmamışlardı. Ayrıca yine içi silah ve mermi dolu olan kör peteklerin önüne dışarıdan çiçek ve bal koyunca sanki tüm arılar bal yapma yarışına girmişti. Kovanları açmak polisin ve jandarmanın aklına gelmemişti. Silahlar hala orada dururken sürüyü

ve celebini nasıl koruyacaklardı? Zaten silah atılması mümkün değildi. Çıkarmanın da bir anlamı yoktu. Tüm Türkiye kaynıyordu. Demokrat parti yöneticisi ve kurucuları askeri garnizonda tutuklanmışlar ve yöneticilerde tek tek görevden alınmışlardı. Adil beyde belediye başkanı kayınpederi ile birlikte tutuklanıp girip çıkanlardan biriydi. Her an ne olacağı belli değildi. Şimdi bu yabancıнын maksadı neydi? Kesin karşı grup bir hile için göndermiş olmalıydı. Düşün düşün dur... Ne düşünsen bu karmaşada yeridir.

- 'Başvekil Adnan Menderes' i asacaklarmış'. Söylentileri tüm ülkeye yayılmıştı. Bazı yerlerde yangın varmış gibi herkes hüzünlüken, Demokrat partililer çoluk çocuk ailece el açıp Cemal Madanoğlu'na ve Cemal Gürsel'e beddua ederlerken:

- ' Sizi allahdan bulasız,
Guduz ilanlar kıtlıye,
Gergilerde galasız,
Et diye etlerizi ağzılıyasız,
Gemçilerle boyuz bosuz ölçüle,
Hışıma gelesiz.
Ağzızı bir kere açasız,
Elham'dan salâvata yetmiyesiz.

Diye bedduaların bini bir kapiğe uzarda uzardı. Menderes 'i nasıl asarsız hele bak bu fışğılara bağın' diye veryansın ediyorlardı. Karşı görüşlü Halk Partilerde düğün bayram ediyorlardı. Herkesin gölgesinden korktuğu bu dönemde bilinmedik bir yabancıнын keşif yapar gibi gelmesi herkesi rahatsız etmişti. Acaba kimin ajanıydı?

Yabancı ise, günlerdir süren yolculuktan sonra evine vardığı beyi görünce, önce büzülürken, şimdi hiç sorulmadan bir hamle ile konuşmaya başladı. Sanki şakıyan bülbüldü kısık sesiyle:

- ' Ağam, Âşık Sümmani' nin köyü olan Samikale'den geliyorum. O'nun uzaktan da akrabası sayılırım.'

Der demez sanki birileri düğmeye bastı ve ardından da yöresel halk âşıklarının yaptığı gibi bir elinin başparmağını kulağına koydu ve başladı Âşık Sümmani'den deyişler okumaya.

Herkes yağmuru getirdiği yabancıyı dinliyordu. Yabancı ise yörenin en meşhur hak aşığı olan Sümmani'den deyişler okuyordu. Sümmani baba Narman ilçesinin Samikale köyündendi. Çocuk çoban iken çok yorulur ve bir ağaç dibinde yatar. Rüyasında üç derviş gelir ve halk arasında bade denilen bir şey içirirler. Dervişlerden biri dünya güzeli bir kızın resmini gösterirler. Rivayet odur ki asıl adı Hüseyin olan Sümmani bu kıza âşık olur. Kızın adı Gülperi'dir. Gülperi'nin cemalini gören küçük Hüseyin kıza âşık olunca kendinden geçer. Gülperi ise Bedaşah kentinde Şah Abbas'ın kızıdır. Atlas libaslı şah kızı ve

köyün fakir çocuk çobanı ve aşk! Rüyasında gördüğü dervişler;

- 'Siz artık birbirinize aşık maşuk'sunuz. Üç bardak badeyi Hüseyin'e. üç bardak ta Gülperi 'ye verirler. Yeşil mürekkeple yazılı bir kitap okuturlar.

Üç harf okuttular yeşil yapraktan
Okudum harfını noktasın tek tek...

Diye deyişler okumaya başlar. Şimdi bu yabancıda kime hangi ağacın dibinde âşık olmuşsa kendi deyişleri yerine Sümmani babadan okuyordu.

Ervah-ı ezelden levh ü kaleminden
Bu benim bahtımı kara yazdılar
Gönül perişandır alev-i âlemde
Bir günümü yüz bin zara yazdılar

Daha ilk mısrasını okur okumaz, Adil beyin tepesi attı.

-'Allah Allah son gereceğimde bu muydu? Ne diyor bu adam. Bana deyiş okumak için mi bu havada gelmiş, kim göndermiş bunu' derken yanda buluna herkes meçhul misafire sus deseler de onun susacağı yoktu. O başladığı deyişleri okumaya devam ediyordu.

-'Bir bu eksikti. Buda neyin nesi ve kim deyiş oku dedi bu yorgun adama'diye kızmaya başladı.

'Çiftlikte bu yaştaki adamada uygun ne kız var, nede dul bir bayan' diye kendi kendine Adil ağa konuşurken, diğerleri de;

-' Birileri acaba şakamı yapıyordu ?' diye birbirlerine baktılar. Adil Bey baktı ortalık karışacak azıcık daha dinlemeyi tercih etti.

Hani erenlerin sakalını sıvazlaması gibi orada kimsenin sakalı yoktu ama elleri çenelerindeydi. Zaman durmuştu. Birden kendilerini her kış hanlarda konaklayıp atışan âşıklar kahvesinde sandılar. Yabancı susmuyordu Konuşmaktan ziyade ezberindeki dörtlüleri okuyup mısralarla derdini anlatmak niyetindeydi.

Daha kıta yeni bitmişti ki, evlerde oturan çoluk çocuk herkes misafirin başına toplandılar. Deyişlerin ardı gelmiyordu. Misafir coştukça coşuyordu. Herkesin korktuğu yılanların bile suya kaçtığı atının bile ürktüğü ağaları halis muhlis oturmuş yabancıyı dinliyordu. Herkes bu işin sonu nereye varacak iye merak ederken, bunda da elbet bir hikmet vardır diye düşünen beyin, o sert çetin ceviz adamın yerine

sevgi ve şefkat dolu yüreğinin sıcak havasını yayan bir bey almıştı.

Ne yazık ki yabancı işi azıttı ve şu okuduğu deyişle ortamı iyice gerdi. Ölümüne mi ne susamıştı? Resmen âşık mahlasından okuyordu.

Yabancı deyişleri okudukça sesi de açılmaya başlamıştı. Hayatında ilk defa onu ciddi dinleyen bir grup vardı. Bir kedi gibi bir sıcak minder üstünde oturmak ister gibi yumuşamıştı.

Vardım saf saf olup durmuş divana,
Ben de el bağlayıp geçtim bir yana,
Meylimi bağladım gari sübhana
O güzel Allah'ı gözler gözlerim...

Eh şükür Allah' ı andı diye insanların içi ne ferahlık geldi .Ne yazık ki ardından da kendi uydurduğu bir mısrasını da ilave edince:

(Meylimi bağladım gari sübhana
O güzel hanımını görmek ister gözlerim)
Diye deyişi bağlayınca, sanki at kaştı torba düştü misali Adil beyin sesi çok fena çıktı. Öfkesinden dalı kırılmış taze söğüt fidanlarının kökleri de çıktı.

-Hangi düşmanım bu manyağı bana gönderdi. Benim hanımım ile ne işi olur. Âşık olacak başka birimi yoktu' diyip şahinin kuzuları pençesine alıp önce uçurumdan yuvarlayıp öldürüp ardından leşin yemesi gibi, adamın ütüne atlayıp parçalamak istedi. Eli belindeki barabelli ye gitse de, yol da jandarma yakalar diye evde yastık altına koymuştu Yoksa kim bilir yağmur adamdan başka müdahale ederken kaç kişi daha ölecekti !. Resmen ortalık kan kokuyordu...

(Kuduz yılanlar soksun, öyle çok şişesiniz ki davul gibi olasın, kuduz hayvanların kendine saldırması gibi kendi kendinizi ısırarsınız. Kapık Rus para birimiydi. Kamçı bölgede en pratik ölçü birimidir. Ölen için mezarı kazılırken, mezarın boyunu, hemen hemen üç aşağı beş yukarı kaç kamçı boyu eder diye ölçer ve mezar kazarlar, Hışım: afat ve belanın her türlü demektir. Ağzını bire açmak en ağır ölüm biçimidir. Helalleşme da olmaz, dini inancımıza göre son defa salâvat dahi çekmeye vakit kalmaz. En ağır bedduadır)